

ประสบการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดสุพรรณบุรี

วิลาวัลย์ ธนวรรณ*, จินตนา เพชรมณี **

พิชยา แสงเพลิง ***

บทคัดย่อ

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นสิ่งที่ดีและมีประโยชน์ต่อสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจตลอดจนอารมณ์ของทั้งมารดาและทารก ผู้ต้องขังหญิงโดยเฉพาะหญิงตั้งครรภ์และคลอดขณะถูกคุมขังเป็นกลุ่มที่มีความเปราะบาง วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาประสบการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในกลุ่มมารดาที่เป็นผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาเป็นผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดสุพรรณบุรีที่มีประสบการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ขณะถูกคุมขังในเรือนจำ นับถึงวันที่สัมภาษณ์ไม่เกิน 3 ปี จำนวน 4 คน ต่อกลุ่ม จำนวน 3 กลุ่ม การเก็บรวบรวมข้อมูลเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) 1 ครั้ง

ผลการวิจัยจำแนกเป็น 2 ประเด็นสำคัญได้แก่ด้าน ประสบการณ์ส่วนบุคคลของมารดา และความสำคัญของสิ่งแวดล้อมโดยประกอบด้วย 3 หมวดหมู่ คือ ความคาดหวังและการปฏิบัติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ บริการที่เอื้อต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับมารดาที่เป็นผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำมีความรู้สึกล้นหลามต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แต่มีข้อจำกัดและกฏระเบียบตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกหลายสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ด้วยความแตกต่างจากมารดาที่อยู่นอกเรือนจำ ข้อมูลที่พบจากการวิจัยจะเป็นแนวทางที่ดีสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงบริการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของมารดาและทารกในเรือนจำต่อไป

คำสำคัญ: การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่, ประสบการณ์, มารดาต้องขังในเรือนจำ, การวิจัยเชิงคุณภาพ

* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ ภาควิชาการพยาบาลเด็ก ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี

**พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ ภาควิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี

***พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ เรือนจำจังหวัดสุพรรณบุรี

Breastfeeding Experiences in Female Inmates at Suphanburi Prison Province

Wilawan Dhanawan *

Jintana Pelhmanee **

Pitchaya Sangplean ***

ABSTRACT

Breastfeeding is beneficial to mothers and children's physical, psychological, and emotional. Female inmates, especially pregnant women who gave birth to a baby while staying in prison, were a vulnerable group. The purpose of this qualitative study was to understanding breastfeeding experiences in female inmates at Suphanburi Prison Province. A purposive sampling were three groups of prison mothers. Each group composed of 4 women who experienced breastfeeding within the past 3 years. Data collection were focus group discussion. The data were analyzed by using content analysis.

The results were divided into two main themes which were personal experiences of mothers and the environmental importance. There were three subthemes including 1) expectation and practices in breastfeeding, 2) service facilities for encouraging breastfeeding, and 3) health care providers' support to promote breastfeeding. The female inmates felt positively to breastfeeding but having limitation, rules and regulations, and facilities that were obstacles and different from other mothers living outside the prison to breastfed their babies. These findings will be a guideline for stakeholders in improving services for mothers and children's quality of life.

Key words: Breastfeeding, Experiences, female inmates, Qualitative research

* RN., Senior Professional level, Pediatrics, Adult and Elderly Nursing Department, Boromarajonani College of Nursing, Suphanburi.

** RN., Senior Professional level, Community Nursing Department, Boromarajonani College of Nursing, Suphanburi.

*** RN., Professional level Suphanburi provincial prison.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นสิ่งที่ดีและมีประโยชน์ต่อสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจตลอดจนอารมณ์ของทั้งมารดาและทารก และยังสามารถลดอุบัติการณ์การเจ็บป่วยของทารก (Baker & Milligan, 2007) การส่งเสริมให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ประสบความสำเร็จนับเป็นสิ่งสำคัญและเป็นประโยชน์ยิ่งแต่ในทางปฏิบัติการกระทำให้ประสบความสำเร็จได้ยากมากโดยเฉพาะในมารดาที่คลอดบุตรในขณะที่เป็นผู้ต้องขังอยู่ในเรือนจำ ถือเป็นภาวะที่วิกฤตของชีวิตที่เกิดขึ้น เมื่อมารดาต้องคลอดบุตรขณะที่เป็นผู้ต้องขังมารดาต้องอยู่ในสภาพความเป็นอยู่ที่มีข้อจำกัดบางประการอาจไม่เอื้ออำนวยในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ อาจเป็นสาเหตุสำคัญเช่นการได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนหรือการช่วยเหลือจากบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะสามี หรือ ปู่ย่า ตายาย ผู้ซึ่งมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาตลอดจนการสนับสนุนจากสังคม หรือ บุคลากรสาธารณสุขไม่เพียงพอ (McInnes & Chambers, 2008) หรือตัวแม่เองอาจพบปัญหาจากภาวะหลังคลอดซึ่งเป็นภาวะปกติ เช่น ภาวะเครียดหลังคลอด (Postpartum blue) ซึ่งพบได้ ประมาณร้อยละ 13 (Dennis et al., 2008) ซึ่งอาจเป็นปัจจัยให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับน้ำนมไม่พอ และปัญหาอื่นๆ เช่น มีความเจ็บปวดหัวนมและเต้านมขณะให้นมลูกโดยเฉพาะปัญหาการเจ็บหัวนมของมารดาในช่วง 2-3 วันแรกหลังคลอด ในช่วงที่เริ่มให้ลูกดูดนมแม่ (Dhanawan, 2011, Wamback & Cohen, 2009)

แม่ที่อยู่ในเรือนจำน่าจะมีความต้องการอยากเป็นแม่ที่ดี แต่การดูแลลูกในสถานที่คุมขังที่ไม่ใช่บ้าน ไม่มีความสะดวกสบาย มีข้อจำกัดเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ขาดการได้รับการสนับสนุนดูแลช่วยเหลือจากสามี ครอบครัว หรือแม้แต่บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขย่อมทำให้แม่ขาด

กำลังใจ ขาดแรงจูงใจ ความสมดุลในอารมณ์ไม่ได้รับการตอบสนองที่นับจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ให้น้ำนมแม่มีน้อยลง (Stewart-Knox, Gardiner & Wright, 2003) ในเรือนจำถึงแม้จะมีโครงการสวัสดิการเด็กติดผู้ต้องขังและผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ (รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 ส่วนสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง สำนักสังคมสงเคราะห์ กรมราชทัณฑ์ (รายงานเด็กติดผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสุพรรณบุรี, 2555) จากข้อมูลกรมราชทัณฑ์มีเด็กติดผู้ต้องขังเข้าออกเรือนจำเดือนละประมาณ 200 คนทั่วประเทศ ทำให้เป็นภาระแก่กรมราชทัณฑ์ เนื่องจากข้อจำกัดในด้านสถานที่ เจ้าหน้าที่/บุคลากร สภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมต่อการเลี้ยงดูเด็ก และที่สำคัญข้อจำกัดในด้านงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้จ่ายเป็นค่าส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กติดผู้ต้องขังเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม เมื่อกรมราชทัณฑ์ต้องรับตัวเด็กติดผู้ต้องขังเหล่านี้ไว้จึงถือเป็นภาระหน้าที่ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และต้องให้การดูแลตามความเหมาะสม เพราะเด็กถือว่าเป็นประชาชนคนหนึ่งที่มีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองดูแลในด้านต่างๆ เพื่อให้เขาเหล่านั้นได้เจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป

ในจังหวัดสุพรรณบุรีมีเด็กติดผู้ต้องขังเข้าออกเรือนจำเดือนละประมาณ 8-10 คน (รายงานเด็กติดผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสุพรรณบุรี, 2555) จากสถานการณ์ดังกล่าวนับว่าเป็นจำนวนที่เป็นอัตราที่ค่อนข้างสูง ประสบการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และปัญหาต่างๆ ที่พบของมารดาทุกคน โดยเฉพาะสภาพมารดาที่เป็นผู้ต้องหาที่ถูกคุมขังถือเป็นภาวะที่ทุกข์ทรมาน หรือความยากลำบากที่เผชิญซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวจะมีผลถึงสุขภาพทั้งสุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิตใจ (Erikson, 1992) สภาพความทุกข์ทรมานของมารดาเป็นปัญหาที่ท้าทายการบริการของทีมสุขภาพผู้ดูแลภาวะสุขภาพแม่และเด็ก

ผู้วิจัยหวังอย่างยิ่งว่า ข้อมูลที่แท้จริงในการศึกษา ประสพการณ์ความต้องการ ปัญหาและอุปสรรคที่ได้ จากมารดา ซึ่งเป็นหญิงที่มีเด็กติดผู้ต้องขังและต้องการ ที่จะให้นมแม่ที่อยู่ในเรือนจำจะเป็นข้อมูลที่ตีที่นำมา ปรับปรุงบริการที่เหมาะสมซึ่งแม่และเด็กหลังคลอด ควรได้รับสิทธิในการดูแลเหมือนแม่หลังคลอด ทั่วไป ผลจากการศึกษาจะทำให้พยาบาลตลอดจน บุคลากรด้านสาธารณสุขทราบและสถานการณ์ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ชัดเจนสามารถนำไปเป็น แนวทางในการให้บริการให้ประสบความสำเร็จ ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสพการณ์การเลี้ยงลูกด้วย นมแม่ในกลุ่มมารดาที่เป็นผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ จังหวัดสุพรรณบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ A descriptive qualitative study (Polit & Beck, 2008)

กลุ่มตัวอย่างและการเก็บข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาที่เป็นผู้ต้องขังหญิง ในเรือนจำจังหวัดสุพรรณบุรีที่มีประสพการณ์การ เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ขณะถูกคุมขังในเรือนจำ นับถึง วันที่สัมภาษณ์ไม่เกิน 3 ปี จำนวน 4 คนต่อกลุ่ม จำนวน 3 กลุ่ม การเก็บรวบรวมข้อมูลเก็บข้อมูลโดย การสนทนากลุ่ม (Focus group) 1 ครั้ง ระยะเวลา การสนทนา 60-90 นาที ประเด็นและคำถามในการ สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ด้านอายุมารดา ระดับการศึกษา อายุของบุตรคนปัจจุบัน ระยะเวลา ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ประสพการณ์ด้านที่ดีและ ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงลูกด้วย

นมแม่ รวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลส่วนบุคคลวิเคราะห์โดยแจกแจง ความถี่ของลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูล จากการสนทนากลุ่มนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามวิธีของแกนแฮม และลูนแมน

การพิทักษ์สิทธิของผู้ร่วมวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผ่านคณะกรรมการ พิจารณาจริยธรรมและพิทักษ์สิทธิของวิทยาลัย พพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี และขออนุญาต จากผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดสุพรรณบุรี โดยผู้วิจัย ทำหนังสือขออนุญาตในการเข้าร่วมการวิจัยและให้ กลุ่มตัวอย่างลงนามในแบบฟอร์มซึ่งมีรายละเอียด ของการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทราบ

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็น มารดาที่คลอดและมี ประสพการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในระหว่าง ถูกคุมขังจำนวน 12 คน มีอายุระหว่าง 21- 38 ปี (เฉลี่ย 25 ปี) เคยมีบุตรมาก่อนหน้าที่จะเข้ามาอยู่ใน เรือนจำ 9 ราย เป็นบุตรคนแรกจำนวน 3 ราย อายุ บุตรขณะที่ยังเก็บข้อมูล 12 วันถึง 24 เดือน (เฉลี่ย 9.16 เดือน) มีระยะเวลาของการให้นมบุตร 3 วัน ถึง 16 เดือน (เฉลี่ย 4.0 เดือน) สถานภาพการสมรส สามีติดคุก จำนวน 4 ราย แยกกันอยู่ 4 ราย สามีตาย 1 ราย มีเพียง 3 ราย สถานภาพสมรส คู่การศึกษา สูงสุด เพียงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่จบชั้น ประถมศึกษา ทารกคลอดปกติ 7 ราย ผ่าคลอด 5 ราย น้ำหนักทารกแรกคลอด 1,700 - 3,520 กรัม (เฉลี่ย 2,951.67 กรัม) ระยะเวลาที่ต้องโทษของมารดาต่ำสุด

3 ปี 6 เดือน สูงสุด 6 ปี (เฉลี่ย 4.63 ปี) ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาค่อนข้างต่ำ อายุของแม่เป็นวัยที่มีความเหมาะสมสำหรับการมีบุตร มีส่วนที่ตั้งครรภ์ครั้งแรกน้อยกว่ามารดาที่เคยตั้งครรภ์ และคลอดบุตรมาแล้ว คดีที่ถูกคุมขังส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งเป็นผู้ค้าและผู้เสพ หลายคนสามีติดคุกคดีเดียวกัน ระยะเวลาที่ต้องโทษไม่สูงมาก

ผลการศึกษาพบประเด็นที่สำคัญของข้อมูล (Theme) 2 ประเด็นหมวดหมู่ที่สัมพันธ์กัน (Categories) จำนวน 3 หมวดหมู่ และ 8 ข้อมูลย่อย (subcategories) ประเด็นสำคัญได้แก่ 1. ประสิทธิภาพส่วนบุคคลของ

มารดาประกอบด้วยความคาดหวังและการปฏิบัติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ด้านประสิทธิภาพด้านบวกของมารดา ปัญหา และประสิทธิภาพด้านลบของมารดา และ 2. ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมประกอบด้วยบริการที่เอื้อต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ด้านกฎระเบียบของเรือนจำ สถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในเรือนจำ และด้านการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากบุคลากรในเรือนจำ บุคลากรนอกเรือนจำ บุคคลในครอบครัว และบุคคลอื่นในสังคมและสิ่งแวดล้อม ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดของ ข้อมูลย่อย หมวดหมู่ที่สัมพันธ์กัน และ ประเด็นสำคัญของข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลย่อย (subcategories)	หมวดหมู่ที่สัมพันธ์กัน (Categories)	ประเด็นที่สำคัญของข้อมูล (Theme)
ประสิทธิภาพด้านบวกของมารดา ปัญหาและประสิทธิภาพด้านลบของมารดา กฎระเบียบของเรือนจำ สถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในเรือนจำ บุคลากรในเรือนจำ บุคลากรนอกเรือนจำ บุคคลในครอบครัว บุคคลอื่นในสังคมและสิ่งแวดล้อม	ความคาดหวังและการปฏิบัติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ บริการที่เอื้อต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	ประสิทธิภาพส่วนบุคคลของมารดา ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม

ประสิทธิภาพด้านบวกของมารดา

กลุ่มตัวอย่างทุกคนทราบดีถึงประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ทั้งประโยชน์ต่อมารดาและต่อทารก มีความสุขที่ได้ให้ลูกดื่มนมจากเต้า มีความภาคภูมิใจในความเป็นแม่ อบอุ่น ผูกพันกันมากขึ้นเวลาที่อุ้มลูกให้นม ได้กอดลูกทำให้รักลูกมากขึ้น เวลาในแต่ละวันผ่านไปอย่างรวดเร็ว ตลอดจนประหยัด ดังตัวอย่างคำกล่าวบางข้อความของมารดาที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

G2-3 “รู้สึกดีมาก ๆ ที่ได้ให้นมลูก อบอุ่นมีความสุข รักลูกมากขึ้น ที่สำคัญเวลาในแต่ละวันผ่านไปอย่างรวดเร็ว”

ปัญหาและประสิทธิภาพด้านลบของมารดา ประสิทธิภาพด้านลบ

ในมารดาหลังคลอดบางรายขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการให้นมแม่แก่ทารกหลังคลอด เช่นกลัวลูกไม่อิ่มในขณะที่น้ำนมยังไหล

น้อยช่วง 2-3 วันแรกหลังคลอด ไม่รู้จักหัวนม (Colostrum) ซึ่งเป็นส่วนที่มีประโยชน์มากที่สุดสำหรับทารกแรกเกิด ขาดความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการให้นมแม่อย่างเฉียว 6 เดือน เริ่มให้อาหารเสริมเร็วมาก

G3-3 “หลังคลอดตอนที่เริ่มให้ลูกดูสามารถให้ดูได้เลยหรือว่าต้องบีบน้ำนมออกก่อน”

มารดาสองรายประสบปัญหาภาวะน้ำนมเกิน น้ำนมออกเยอะมาก ลูกดูดไม่ทัน เด็กสำลักน้ำนม ทุกครั้งที่ดูนม แม่ไม่รู้วิธีแก้ไขปัญหาจึงได้หยุดให้นมลูกไปเพราะกลัวอันตรายจากการสำลักน้ำนมของเด็กและเปลี่ยนวิธีมาให้เด็กดูนมผสมจากขวดนมแทนการให้ลูกดูนมจากเต้าแม่

G1-3 “น้ำนมหนูออกเยอะมาก ลูกหนูดูดไม่ทัน สำลักเลยหันมาบีบนมใส่ขวดแทน ลูกหนูก็เลยติดจุก”

มารดาหลังคลอดส่วนใหญ่มีปัญหาในช่วง 2-3 วันแรกที่น้ำนมยังไม่ไหลลูกดูนมแล้วจับหัวนมมาก ยิ่งเวลาที่นมคัดแล้วให้ลูกดูจับปวดทรมานมากจนไม่อยากให้แต่ก็ต้องอดทนเพราะรู้ว่านมแม่มีประโยชน์ พอไม่ได้ให้ลูกดูนม น้ำนมก็ไหลน้อยลง จนเด็กบางคนติดจุกไม่ค่อยยอมกลับมาดูนมแม่

G1-2 “เจอปัญหาดังวันแรกๆ หลังคลอดเจ็บปวดรวดร้าว อะไรรอย่างนั้น”

กฎระเบียบของเรือนจำ

ข้อจำกัดในเรื่องกฎระเบียบของทัณฑสถานที่มีผลการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของผู้ต้องขังหญิง การออกไปรับบริการฝากครรภ์ของหญิงมีครรภ์ได้รับอนุญาตให้ออกได้เฉพาะผู้ต้องขังที่ได้รับการคัดลिनพิจารณาโทษจากศาลแล้วเท่านั้น ในกรณีที่ยังอยู่ในช่วงรอคำพิพากษาจะอนุญาตให้ออกไปโรงพยาบาล

ได้เฉพาะในกรณีฉุกเฉินและเจ็บท้องคลอดเท่านั้น ทำให้มีหญิงตั้งครรภ์ส่วนหนึ่งที่ไม่ได้ฝากครรภ์และผ่านโรงเรียนพ่อแม่ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเตรียมความรู้ของหญิงตั้งครรภ์ให้มีความรู้ ความเข้าใจและมีการปฏิบัติที่ถูกต้อง

อีกกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ต้องขังหญิงที่ไปฝากครรภ์ตามนัดแต่จะเจอกับปัญหาเรื่องของเวลา เนื่องจากเวลาที่ไปฝากครรภ์ต้องออกไปพร้อมผู้ต้องขังรายอื่น รวมไปถึงผู้ป่วยรายอื่น การเข้ารับบริการที่โรงเรียนพ่อแม่ต้องใช้เวลา แต่หญิงตั้งครรภ์กลุ่มนี้ต้องกลับเรือนจำในเวลาจำกัดดังกล่าวจึงไม่สามารถเข้ากลุ่มเพื่อฟังคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่หรือเข้าโรงเรียนพ่อแม่เพื่อรับฟังคำแนะนำจากบุคลากรเหมือนหญิงตั้งครรภ์ทั่วไป รายอื่นๆ

G1-3 “พวกหนูก็ทราบดีว่าถ้าท้องเราต้องฝากท้องหลายๆ ครั้ง กว่าจะคลอดนัดเป็นสิบๆ ครั้ง ต้องเจาะเลือดและเข้าโรงเรียนพ่อแม่เพื่อรับฟังคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ แต่พวกหนูบางคนเข้ามาตอนท้องใหญ่แล้วก็ต้องรอศาลตัดสินก่อน กว่าได้ฝากจริงเกือบคลอดพอดี เพื่อนหนูบางคนก็ไม่ได้ฝากท้องเลยจนคลอด”

มารดาหลังคลอดมีความเห็นว่า การได้เลี้ยงลูกในเรือนจำเป็นข้อดี การได้รับอนุญาตให้นำนมตรมาอยู่ด้วยหลังคลอดทำให้แม่ได้อยู่กับลูกมากกว่าอยู่นอกเรือนจำเพราะว่าอยู่ข้างนอกต้องทำมาหากิน ข้อดีสำหรับมารดาอีกรายหนึ่งคือไม่ต้องทนคิดถึงลูกซึ่งเขาจะเครียดน้อยกว่า ดีใจที่ระเบียบของเรือนจำอนุญาตให้ลูกอยู่กับมารดาได้ถึง 1 ปีหลังคลอด ตัวอย่างคำกล่าวของแม่

G2-2 “แม่ลูกอ่อนหลังคลอดที่อยู่ในเรือนจำไม่ต้องทำงาน เขาให้เลี้ยงลูกอย่างเดียวมีเวลาเยอะถือเป็นข้อดี ถ้าอยู่ข้างนอกก็ต้องทำมาหากิน”

สถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในเรือนจำ

ในเรือนจำไม่ได้จัดสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกบางอย่างที่จะสนับสนุนให้ผู้ต้องขังหญิงที่ให้นมลูกประสบความสำเร็จโดยเฉพาะสถานที่ที่คับแคบในเรือนจำ แม่หลังคลอดต้องนอนรวมกันหลาย ๆ คน ทารกแต่ละคนต้องการพักผ่อน แต่บางช่วงมีการร้องกวนกันบ้างและมักร้องคนละเวลา ทำให้เวลาที่ควรได้พักผ่อนเต็มที่ถูกรบกวน ก็ต้องทำใจ แต่ที่สำคัญที่เรือนนอนแม่หลังคลอดที่มีเด็กอ่อนต้องนอนรวมกับผู้ป่วยซึ่งผู้ป่วยบางคนเป็นโรคติดต่อเชื้อโรคอาจจะแพร่กระจายมายังทารกซึ่งมีภูมิต้านทานโรคต่ำอยู่แล้ว

G2-2 “สำหรับกลางคืน ห้องนอนของคนท้องและแม่ลูกอ่อนจะแออัด คือพื้นที่มันน้อย นักโทษมีมาก ห้องน่าจะนอนได้สัก 5-6 คนช่วงนี้มีคนท้องกับแม่ลูกอ่อน รวมกันทั้งหมด 13 คน มีห้องพักห้องเดียวยังไม่เป็นสัดส่วนนัก”

สำหรับมารดาบางคนทารกอยู่ข้างนอกและญาติสามารถมาเยี่ยมแม่ได้ทุกวัน มีความต้องการที่อยากปั๊มนมแม่เก็บให้ลูกแต่ไม่สะดวก ไม่มีสถานที่เฉพาะ ไม่มีอุปกรณ์ปั๊มนมและที่สำคัญไม่มีตู้เย็นสำหรับเก็บนมเพื่อให้ญาตินำกลับไปให้ลูกที่อยู่นอกเรือนจำ

G1-4 “ถ้ามีตู้เย็นก็ดีสิคะ หนูจะได้ปั๊มนมเก็บใส่ตู้เย็นแล้วฝากญาติกลับไปให้ลูกที่อยู่ข้างนอก”

G1-1 “อยู่ข้างในนี้ อะไร ๆ ก็ ไม่สะดวกเหมือนอยู่ข้างนอก อยากจะได้อะไรก็ไม่ได้ทุกอย่างของก็แพงมาก ๆ แม่แต่กล้วยน้ำว้ายังแพงกว่าปกติเลย”

อาหารที่โรงเลี้ยงไม่ได้มีการจัดอาหารเสริมหรือเมนูพิเศษสำหรับบำรุงคนท้องหรือหญิงหลังคลอด นักโทษทุกคนกินอาหารเหมือนกันหมด ร้านค้าที่มีบริการจะเป็นอาหารสำหรับคนทั่วไป คนท้องหรือแม่หลังคลอดเป็นคนจำนวนน้อย แม่หลังคลอดไม่สามารถเลือกอาหารที่อยากกิน หรืออาหารที่จะ

บำรุงน้ำนม เช่น แกงเลียง ผักจิง หรือผักผลไม้ที่มีประโยชน์ มารดาบางรายบอกว่า ทุกวันพุดหัวสบดีเขาจะเพิ่มนมเพิ่มไข่เพื่อบำรุงคนท้องและแม่หลังคลอด แต่คิดว่าไม่พอญาติต้องหามาเพิ่มให้เองโดยเฉพาะพวกผักและผลไม้หรืออาหารที่มีวิตามินต่างๆ ที่จะบำรุงและส่งเสริมการสร้างน้ำนมให้มารดาหลังคลอดมีน้ำนมที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการเลี้ยงลูก

G3-1 “ถ้าอยู่นอกเรือนจำ เราคงหาของกินที่บำรุงน้ำนมได้มากกว่าในนี้”

บุคลากรในเรือนจำ

การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านสุขภาพของเรือนจำ ปัญหาของมารดาหลังคลอดอยากให้มีพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่เพิ่มจากเดิมเพราะว่าปัจจุบันมีพยาบาลอยู่คนเดียวต้องดูแลคนไข้ทั้งเรือนจำ คนไข้หนักหรือที่มีปัญหาหนักก็จะได้รับการดูแลก่อน มารดาหลังคลอดไม่ใช่ปัญหาเร่งด่วนต้องรอก่อน บางครั้งพยาบาลก็ไม่ได้เข้าเวร อยากให้มีผู้ช่วยที่มีความรู้สอนเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หรือช่วยแก้ไขปัญหาคืออื่นของแม่หลังคลอด เวลาไปตรวจก็ไม่ได้ไปตามนัด เพราะผู้คุมมีน้อยเขาต้องพาผู้ป่วยที่อาการหนักหรือปัญหาเร่งด่วนไปก่อนต้องเลื่อนนัดบ่อยมาก ๆ

G1-2 “นักโทษมีเยอะ ผู้คุมมีน้อยถ้าเรามีปัญหาที่ต้องรอเขาจะช่วยเหลือ ดูแลคนที่เป็นมาก ๆ ก่อนคนท้อง คนคลอด อากาไรหนักต้องเป็นฝ่ายรอ”

บุคลากรนอกเรือนจำ

เวลาที่ผู้ต้องขังเป็นผู้รับบริการที่โรงพยาบาลจะมีความรู้สึกต่อบริการที่ได้รับไม่เสมอภาคมีการแบ่งแยก โดยเฉพาะท่าทีของหน้าที่ที่ผู้ต้องขังรู้สึกคือจะถูกมองจากเจ้าหน้าที่ด้วยสายตาที่ไม่เป็นมิตรดูว่าเป็นกลุ่มพิเศษที่พยาบาลไม่ค่อยสนใจเหมือนรังเกียจ เวลาที่เดินผ่านผู้ต้องขังหญิงหลังคลอดเรียก

ก็ทำเป็นไม่ได้ยินเดินผ่านไปเฉย ๆ เลย จะถามปัญหา หรืออาการอะไรก็ไม่กล้าถาม อยากให้บริการให้ เสมอภาคให้เหมือนผู้ป่วยคนอื่น ๆ นักโทษก็ต้องการ สิทธิของความเป็นประชาชนคนหนึ่งไม่ยอมให้ถูก มองแบบแปลกแยกจากบุคคลอื่นๆ

G 3-3 “พยาบาล เขาคงเห็นหนูเป็นนักโทษ เขาไม่มาดูแลถามไถ่อะไรเลยหนูก็อยากได้กำลังใจ หนูอยากถามอะไรก็ไม่กล้า เขาเดินผ่านไปเลย นักโทษ บางคนไม่มีญาติเลยคะ ตัวหนูวันแรก ญาติยังไม่มา อยากให้เขาปรับตรงนี้นิดหนึ่งคะ”

บุคคลในครอบครัว

สามีของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นมารดาหลังคลอด ส่วนใหญ่สามีติดคุกและบางส่วนแยกทางกันอยู่ ซึ่งมีเพียงส่วนน้อยที่สามีกับภรรยาอยู่เป็นคู่และพร้อม ให้ความช่วยเหลือดูแล แม้ว่าภรรยาเบียดเบียนของเรือนจำ จะอนุญาตให้หญิงหลังคลอดมาเยี่ยมได้ทุกวัน แต่ สามี หรือพ่อของเด็กก็ไม่ได้มาเยี่ยมได้จะมีโอกาสได้ เจอกันเฉพาะวันพิเศษที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น

แม่ของกลุ่มตัวอย่างหรือยายของเด็กจะเป็น บุคคลที่น่าสนใจที่สามารถให้ความช่วยเหลือดูแล ในเรื่องการเลี้ยงลูกของมารดาหลังคลอด การให้คำ แนะนำแก้ไขปัญหิต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการแบ่งเบาภาระ ช่วยเหลือด้านอาหาร ด้านการดูแลเด็ก การแก้ไข ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อมารดาจะได้มีเวลาพักผ่อน เต็มที่ แต่มารดาที่เป็นผู้ต้องขังจะขาดการช่วยเหลือ ในส่วนนี้ไป มีเพียงบางรายเท่านั้นที่แม่สามารถ มาเยี่ยมได้บ่อย ๆ

ในขณะที่ญาติบางคนไม่ยอมให้เลี้ยงเด็กใน เรือนจำเพราะกลัวเด็กจะมีปัญหากลัวเป็นตราบาป ว่าเด็กติดคุกด้วยตั้งแต่แรกเกิด ประมาณสองสัปดาห์ ตา ยาย หรือพ่อเด็กจะมารับเด็กไปเลี้ยงนอกเรือนจำ มารดาจึงต้องฝึกทารกให้คุ้นเคยจากขอขณะ ที่ เด็กเมื่อคุ้นเคยแล้วก็มักจะติดจุกทำให้ทารกไม่ค่อย

ยอมคุ้นเคยแม่

G3-3 “สัปดาห์หน้าพอกับแม่หนูเขาจะมา รับหลานไปเลี้ยงข้างนอกแล้ว ไม่ยอมให้หนูเอาลูก ไว้ในคุก เขาบอกว่าเขาสงสารหลาน ความจริงหนูก็ คิดถึงลูกแต่ซัดพอกับแม่ไม่ได้”

บุคคลอื่นในสังคมและสิ่งแวดล้อม

มารดาหลังคลอดที่อยู่ในเรือนจำจะได้พบ ผู้ต้องขังรายอื่นๆ ที่อยู่ด้วยกัน ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีผล ต่อมารดาหลังคลอดทั้งด้านบวกและด้านลบ สำหรับ แม่บางคนที่ไม่ม่มีประสบการณ์ก็จะพอใจที่ได้รับ ความช่วยเหลือจากผู้ต้องขังรายอื่นๆ ที่มีประสบการณ์ เคยเลี้ยงลูกมาก่อนก็จะช่วยเลี้ยงลูก ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือแบ่งเบาภาระบ้าง แต่ส่วนใหญ่ผู้ต้องขัง มักจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมของเรือนจำ จะมีเวลามาช่วยเหลือไม่มาก ในขณะที่แม่บางคนก็ ไม่ต้องการให้ผู้ต้องขังคนอื่นๆ มาวุ่นวายกับลูกของ ตัวเองโดยเฉพาะนักโทษบางคนเป็นโรคติดต่อ แล้ว มาอุ้มลูกหรือมาเล่นกับเด็กทารกซึ่งเป็นเด็กอ่อนที่มี โอกาสติดเชื้อได้ง่ายแต่ก็ไม่กล้าบอกเพราะกลัวถูก กล่าวหาว่าหวงลูก ดังตัวอย่างข้อมูลที่พบเช่น

G1-1 “ลูกหนูอยู่ในนี้ใครๆ ก็อยากเล่นด้วย เขาน่ารัก เราเป็นแม่จะห้ามไม่ให้เขาเข้ามาเล่นกับ ลูกเราก็ไม่ได้ บางทีเขาไม่สบาย เป็นโรคติดต่อ เราเป็นห่วงลูกเราแต่ไม่กล้าบอกเขาไม่ให้จับลูกเรา กลัวเขาเกลียด”

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยด้านประสบการณ์ส่วนบุคคล ของมารดาความคาดหวังและการปฏิบัติในการเลี้ยงลูก ด้วยนมแม่ ประเด็นประสบการณ์ด้านบวกของมารดา มารดาทุกคนทราบดีถึงประโยชน์ของการเลี้ยงลูก ด้วยนมแม่ทั้งประโยชน์ต่อมารดาและต่อทารก ไม่ แตกต่างจากศึกษาอื่นๆ ที่ผ่านมา (Dhanawan, 2011,

Forster & McLachlan, 2007) ส่วนประเด็นปัญหาและประสบการณ์ด้านลบของมารดา ในรายที่มารดาหลังคลอดขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการให้นมแม่ เช่น กลัวลูกไม่อิ่ม ในขณะที่น้ำนมยังไหลน้อยช่วง 2-3 วันแรกหลังคลอด ไม่รู้จักหัวน้ำนม (Colostrum) ซึ่งเป็นส่วนที่มีประโยชน์มากที่สุดสำหรับทารกแรกเกิดขาดความรู้ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการให้นมแม่อย่างเดียว 6 เดือน เริ่มให้อาหารเสริมเร็วมาก ประเด็นปัญหาเหล่านี้พยาบาลควรที่จะเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำที่ถูกต้อง โดยเฉพาะการปฏิบัติหากน้ำนมแม่ไม่พอ ควรได้รับการประคับประคองไม่ให้แม่เครียด ไม่ควรปล่อยให้ลูกร้องตลอดจนไม่ให้น้ำเปล่าหรือกลูโคสแก่เด็ก (เกรียงศักดิ์ จีระแพทย์, 2554)

สำหรับปัญหาภาวะน้ำนมเกินน้ำนมออกเยอะมาก ลูกดูดไม่ทัน เด็กสำลักน้ำนมทุกครั้งที่คุณนมแม่ไม่รู้วิธีแก้ไขปัญหาก็ได้หยุดให้นมลูกไป เพราะกลัวอันตรายจากการสำลักน้ำนมของเด็กและเปลี่ยนวิธีมาให้เด็กดูดนมผสมจากขวด ซึ่งถ้าได้รับคำแนะนำที่ถูกต้องจากเจ้าหน้าที่มารดาที่มีปัญหานี้จะสามารถให้นมต่อเองได้ ไม่ว่าจะป็นวิธีปฏิบัติเช่นบิบหรือปั้มนมออก จนน้ำนมไหลช้า ก่อนให้ลูกดูด เพื่อลด foremilk ที่ลูกจะได้รับ และกระตุ้น letdown reflex ที่ทำให้นมพุ่งออกแรงในระยะแรกผ่านไปก่อน หากเต้านมอีกข้างมีอาการคัด ให้บิบนมออกเพียงพอแค่ให้หายคัด ทำที่เหมาะสมคือให้ลูกนอนบนอกแม่ขณะดูดนม เพื่อต้านแรงโน้มถ่วงหรือทำ football hold จัดให้ศีรษะลูกสูงกว่าเต้านม (เกรียงศักดิ์ จีระแพทย์, 2554)

นอกจากนี้ยังพบข้อมูล ปัญหาปริมาณและคุณภาพของอาหารไม่เพียงพอการที่เรือนจำต้องรับภาระผู้ต้องขังจำนวนมากและงบประมาณค่าอาหารมีไม่เพียงพอนั้น ทำให้ปริมาณและคุณภาพของอาหารจะต้องถูกจำกัดไปด้วย โดยอาหารในเรือนจำจะเน้นผัก ในขณะที่มีเนื้อสัตว์ในปริมาณน้อยมาก ตารางอาหาร

ก็จะซ้ำซากจำเจ ไม่มีรสชาติ น้ำดื่ม ภายในเรือนจำจะค่อนข้างสกปรก ผู้ต้องขังจึงต้องหาซื้อน้ำกินเอง หากทำได้ ผู้ต้องขังที่ไม่มีฐานะจะต้องทนกับปริมาณอาหารที่ไม่พอเพียงและต้องดื่มน้ำที่สกปรก นอกจากนี้ทัศนสถานมักกำหนดให้รับประทานอาหารเช้าเร็วเกินไป คือ เวลา 15.30 น. เพื่อให้ขึ้นเรือนนอนในเวลา 16.00-16.30 น. ทำให้ผู้ต้องขังหลายคนมีอาการหวัดในยามค่ำคืน (อภิญา เวชชัย และ คณิงนิจ วิหคมาตย์, 2553) ตลอดจนรายการค่าใช้จ่ายที่กรมราชทัณฑ์กำหนดและตามความเหมาะสมของหน่วยงานเป็นผลให้กลุ่มผู้ต้องขังดังกล่าว ได้รับเครื่องอุปโภคบริโภคและเครื่องอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กติดผู้ต้องขัง ให้มีการเจริญโตทั้งทางร่างกายและจิตใจ ได้รับการพัฒนาเหมาะสมตามวัย (Knight & Plugge, 2005, Todrys & Amon, 2011) ข้อมูลเหล่านี้อาจเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องได้ สำหรับด้านไม่มีสถานที่ดูแลเด็กโดยเฉพาะทำให้หญิงที่ตั้งครรภ์ในเรือนจำต้องประสบกับปัญหามากทั้งก่อนและหลังคลอด โดยทัศนสถานส่วนใหญ่ไม่ได้มีระบบดูแลเด็กอ่อนและเด็กเล็ก โดยเฉพาะในเรือนจำห่างไกลที่มีพื้นที่ขนาดเล็ก ให้ผู้ถูกคุมขังอยู่ปะปนกันทั้งแม่และเด็ก นอกจากนี้แม่ที่ตั้งครรภ์และหญิงหลังคลอดมักได้รับอาหารไม่เพียงพอ ไม่มีการจัดอาหารพิเศษให้แม่ที่ตั้งครรภ์หรือให้นมบุตรต้องกินอาหารแบบเดียวกับผู้ต้องขังทั่วไปที่มีปริมาณและคุณภาพน้อยอยู่แล้ว ทำให้น้ำนมแม่ที่จะมีให้ต่อลูกนั้นน้อยลงไปด้วย เด็กอ่อนที่กินนมแม่อยู่จึงมักตื่นและร้องไห้เสมอ ทั้งในเวลากลางวันและเวลากลางคืน ซึ่งในภาวะที่เรือนจำมีความแออัดยัดเยียดเช่นนี้ ทำให้กลุ่มแม่ลูกอ่อนมักจะถูกตำหนิ คำว่าจากผู้ต้องขังคนอื่น ทำให้ผู้เป็นแม่เกิดความเครียดซึ่งอาจมีผลต่อปริมาณน้ำนมของแม่ได้

ส่วนด้านความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม บริการที่เอื้อต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การสนับสนุน การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ประเด็นเกี่ยวกับบุคลากรในเรือนำ พบว่าเจ้าหน้าที่ เรือนำและผู้ดูแลควรได้รับการฝึกฝนการปฐมพยาบาล และพื้นฐานการดูแลสุขภาพและโภชนาการของเด็ก เบื้องต้น และคุณค่าของการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมแม่และ สุขอนามัยแวดล้อม รวมถึงการป้องกันอุบัติเหตุ เด็ก ที่อาศัยอยู่ในเรือนำ ควรได้รับบริการด้านสุขภาพ อย่างสม่ำเสมอตามมาตรฐานของชุมชน ด้านบุคลากร นอกเรือนำจากการศึกษา พบว่ามารดาใหม่หลายคน มักจะต้องการความช่วยเหลือและให้คำปรึกษา เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมและดูแลทารก มันเป็น ธรรมชาติที่จะต้องความช่วยเหลือและการเรียน การสอนกับเรื่องราวน่าสนใจ อัตรการเลี้ยงลูกด้วยนม ที่ต่ำมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการขาดการให้คำปรึกษา ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมของบุคลากร (Helsing & Häggkvist Hale, 2013)จากการที่ต้อง รีบเร่งในการรับบริการที่แผนกฝากครรภ์ เวลาที่จำกัด ตลอดจนกฎระเบียบของเรือนำทำให้หญิงตั้งครรภ์ ไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลือเพื่อเตรียมให้มารดา มีความพร้อมในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กล่าวได้ว่า บุคลากรด้านสุขภาพเป็นผู้ที่มีความสำคัญแต่กลุ่มแม่ ที่เป็นผู้ต้องขังหลายคนขาดโอกาสนี้ไป และบุคคล ในครอบครัว โดยทั่วไปบุคคลในครอบครัวโดยเฉพาะ สามีและมารดาหรือยายจะเป็นบุคคลที่มีผลต่อการ เลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากที่สุด (Ekstrom, Widstrom & Nissen, 2003) แต่สามีของกลุ่มตัวอย่างที่เป็น มารดาหลังคลอดส่วนใหญ่สามีติดคุกและบางส่วน แยกทางกันอยู่จึงไม่ได้เป็นผู้ที่ให้ความช่วยเหลือได้ เหมือนมารดาหลังคลอดที่อยู่พร้อมหน้าพ่อ แม่ ลูก เพราะสามีจะเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการสนับสนุน ให้กำลังใจทั้งด้านจิตใจอารมณ์ของแม่และช่วยเหลือ แบ่งเบาภาระงานบ้านของแม่ที่เหน็ดเหนื่อยจาก

การเลี้ยงลูกตลอดจนสามีเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลใน การตัดสินใจที่ย่านนม หรือจะให้นมแม่ให้ยาวนานขึ้น (Dhanawan, 2011) แม่ของกลุ่มตัวอย่างหรือยายของ เด็กจะเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สามารถให้ความ ช่วยเหลือดูแลในเรื่องการเลี้ยงลูกของมารดาหลังคลอด การให้คำแนะนำแก้ไขปัญหาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการ แบ่งเบาภาระช่วยเหลือด้านอาหาร ด้านการดูแลเด็ก การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่เกิดขึ้น เพื่อมารดาจะได้มี เวลาพักผ่อนเต็มที่ แต่มารดาที่เป็นผู้ต้องขังจะขาด การช่วยเหลือในส่วนนี้ไป มีเพียงบางรายเท่านั้นที่ แม่สามารถมาเยี่ยมได้บ่อยๆ ในขณะที่ญาติบางคน ไม่ยอมให้เลี้ยงเด็กในเรือนำเพราะกลัวเด็กจะมี ปัญหากลัวเป็นตราบาว่าเด็กติดคุกด้วยตั้งแต่แรกเกิด ประมาณสองสัปดาห์ ตา ยาย หรือพ่อเด็กจะมารับเด็ก ไปเลี้ยงนอกเรือนำ มารดาจึงต้องฝึกทารกให้ดูด นมผสมจากขวด ขณะที่เด็กดูคนมาขวดก็มักจะติดคุก ทำให้ทารกไม่ค่อยยอมดูดนมแม่ สิทธิตามกฎหมาย ของเด็กติดผู้ต้องขังหญิงและเด็กติดครรภ์มารดา ประเทศไทยสำหรับบุคคลอื่นในสังคมและสิ่งแวดล้อม มารดาหลังคลอดต้องอยู่ร่วมผู้ต้องขังรายอื่น ซึ่งบุคคล เหล่านี้มีผลต่อมารดาหลังคลอดทั้งด้านบวกและ ด้านลบ สำหรับแม่บางคนที่ไม่ได้ประสบการณ์ก็จะ พอใจที่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้ต้องขังรายอื่นๆ ที่มีประสบการณ์เคยเลี้ยงลูกมาก่อนก็จะช่วยเหลือ ให้คำแนะนำช่วยเหลือแบ่งเบาภาระบ้าง แต่ส่วนใหญ่ ผู้ต้องขังมักจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรม ของเรือนำจะมีเวลาช่วยเหลือไม่มาก ในขณะที่ แม่บางคนก็ไม่ต้องการให้ผู้ต้องขังคนอื่นๆ มาวุ่นวาย กับลูกของตัวเองโดยเฉพาะนักโทษบางคนเป็นโรค ติดต่อกันแล้วมาอุ้มลูกหรือมาเล่นกับเด็กทารกซึ่งเป็น เด็กอ่อนที่มีโอกาสติดเชื้อได้ง่ายแต่ก็ไม่กล้าบอก เพราะกลัวถูกกล่าวหาว่าหวงลูก ในการศึกษา เกี่ยวกับบุคคลในสังคมมีผลต่อการที่มารดาหลังคลอด ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ดัง

การศึกษาของ Dykes และคณะที่พบว่ามารดาที่มี การดูแลทางสังคมที่ดี ปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จะมีการช่วยแก้ไขปัญหามาจากสังคม(Dykes, Moran, Burt, & Edwards, 2003)

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์และแนว การวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ข้อมูลที่พบเป็น ข้อมูลที่แท้จริงในการศึกษาประสบการณ์ความ ต้องการ ปัญหาและอุปสรรคที่ได้จากมารดา ซึ่งเป็น หญิงที่มีเด็กติดผู้ต้องขังและต้องการที่จะให้นมแม่ ที่อยู่ในเรือนจำ จะเป็นข้อมูลที่ดีที่นำมาปรับปรุง บริการที่เหมาะสมซึ่งแม่และเด็กหลังคลอดควร ได้รับสิทธิในการดูแลเหมือนแม่หลังคลอดทั่วไป ผลจากการศึกษาจะทำให้พยาบาลตลอดจนบุคลากร ด้านสาธารณสุขทราบและเข้าใจถึงประสบการณ์ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ชัดเจนสามารถนำไปเป็น

แนวทางในการให้บริการมารดาและทารกหลังคลอด ให้ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อไป โดยเฉพาะเกี่ยวกับความยืดหยุ่นของกฎระเบียบที่ ควรจะนำมาใช้กับนักโทษหญิงตั้งครรภ์หรือมารดา หลังคลอด ที่ถูกคุมขังซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มที่เปราะบาง บุคลากรไม่ควรเลือกปฏิบัติ ควรได้รับคำแนะนำที่ เพียงพอ โดยเฉพาะเกี่ยวกับด้านโภชนาการ สำหรับ ทารกหรือเด็กติดผู้ต้องขังควรได้รับการปฏิบัติที่ดี ในการดูแลสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ การส่งเสริม ให้ทารกได้รับนมแม่ถือเป็นวิธีหนึ่งที่จะสร้าง คุณภาพชีวิตที่ดีของสังคมต่อไป

สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปควรจะมีการ ศึกษาถึงปัญหาและความต้องการของของกลุ่มหญิง ตั้งครรภ์และมารดาหลังคลอดจากสังคมในการดูแล ช่วยเหลือหรือความการสนับสนุน ตลอดจนปัจจัย เอื้อต่างๆ เพื่อให้เกิดแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่จะทำให้ เกิดความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ จีระแพทย์.(2554). การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่: ปัญหาที่พบบ่อยทารก ใน สุนทร อ้อเผ่าพันธุ์ พิมพ์รัตน์ ไทยธรรมยานนท์ เกรียงศักดิ์ จีระแพทย์.บก.Neonatology 2009. กรุงเทพฯ: บริษัทชนาพรสจำกัด.
- รายงานเด็กติดผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ประจำเดือนกรกฎาคม.(2555).เรือนจำจังหวัดสุพรรณบุรีรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 ส่วนสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง สำนักสังคมสงเคราะห์กรมราชทัณฑ์
- อภิญา เวชชัย และ คณิงนิจ วิทมาตย์. (2553) การศึกษาแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง:กระบวนการสร้างเสริม “กำลังใจและความเป็นมนุษย์”ในกระบวนการยุติธรรม. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.
- Baker, M. & Milligan, K.S. (2007). Maternal employment, breastfeeding, and health: Evidence from maternity leave mandates, NBER Working Papers 13188, National Bureau of Economic Research, Inc. Retrieved from <http://www.oecd.org/dataoecd/30/56/43136964.pdf>
- Dhanwan, W. (2011). Breastfeeding in a group of Thai Mothers in Sweden. Master Thesis in Caring science. Maladalen University Sweden.
- Dennis, C. and Allen, K. (2008). interventions (otherthan pharmacological, psychosocial or psychological)for treating antenatal depression. Cochrane DatabaseSystem Review
- Dykes F., Hall Moran V., Burt S., & Edwards, J. (2003). Adolescent mothers and breastfeeding: Experiences and support needs – an exploratory study. Journal of Human Lactation 19, 391–400.
- Ekstrom, A., Widstrom, A-M., & Nissen, E. (2003). Breastfeeding Support from Partners and Grandmothers: Perceptions of Swedish Women BIRTH 30:4 December.
- Erikson, K. (1992) retrieved from. http://www.google.co.th/books?hl=th&lr=&id=8k4pJIUEGmEC&oi=fnd&pg=PA3&dq=theory+of+caritative+caring+by+katie+eriksson&ots=NiUUvIR1x9&sig=_e6OEWMbvR1DmjoKlr6yMXPk7u4&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
- Forster D., A., & McLachlan, H. L. (2007). Breastfeeding Initiation and Birth Setting Practices:A Review of the Literature. Journal of Midwifery & Women’s Health, 52:3,270-280.
- Graneheim, U.H., & Lundman, B. (2004). Qualitative contents analysis in nursing Research: conceptsprocedures and measures to achieve trustworthiness. Nursing Education Today, 24:105-112
- Knight, M. & Plugge, E. (2005). The outcomes of pregnancy among imprisoned women: a systematic review. BJOG., 112, 1467-1474.
- McInnes R.J. & Chambers J.A. (2008) Supporting breastfeeding mothers: qualitative synthesis. Journal of Advanced Nursing 62(4), 407–427
- Polit, D. F. & Beck, C.T. (2008). Nursing Research: Generating and assessing evidencefor nursing practice. London: Lippincott Williams & Wilkins.
- Stewart-Knox, B., Gardiner, K., & Wright, M. (2003). What is the problem with breast-feeding? A qualitative analysis of infant feeding perceptions. Journal of Human Nutrition and Dietetics 16, 265–273.
- Todrys, K. W. & Amon, J. J. (2011). Health and human rights of women imprisoned in Zambia. BMC.Int.Health Hum.Rights., 11, 8.
- Wamback, K.,A. & Cohen, S. M. (2009). The breastfeeding experiences of urban adolescent mothers. Journal of pediatric Nursing, 24, 244-254.